
This is the **published version** of the bachelor thesis:

Quevedo Solana, Paula. *L'atenuant de reparació del dany i la responsabilitat civil en els delictes greus d'agressió sexual : anàlisi jurisprudencial a partir de la LO 10/2022*. Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Dret). 60 pàg.

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/331979>

under the terms of the license.

**L'ATENUANT DE REPARACIÓ DEL DANY I LA
RESPONSABILITAT CIVIL EN ELS DELICTES GREUS
D'AGRESSIÓ SEXUAL**

ANÀLISI JURISPRUDENCIAL A PARTIR DE LA LO 10/2022

Autora: Paula Quevedo Solana

Tutor: Joan Baucells Lladós

Treball de Final de Grau de Dret

Universitat Autònoma de Barcelona

Curs 2025/2026

AGRAÏMENTS

Vull agrair al meu tutor de TFG, Joan Baucells Lladós, no només la seva gran ajuda, dedicació i suport al llarg de tot el treball, sinó també les seves classes que, juntament amb la Maria José Rodríguez Puerta i la Margarita Bonet Esteva, van fer que m' enamorés del dret penal i tingués clar quin camí volia seguir.

Al meu tutor de pràctiques, Jesús Condomines Feliu, per comptar amb mi en els judicis i per transmetre'm la seva vocació a través de cada experiència compartida. Gràcies per deixar-me aprendre de prop, per fer-me partícip dels procediments i per acompanyar-me en aquests primers passos.

Finalment, a la meua àvia Marita, perquè sense les seves espelmes abans de cada examen, qui sap si la sort hauria estat la mateixa.

RESUM

El sistema penal espanyol ha prioritzat històricament la prevenció i el càstig, situant a la víctima en un pla secundari. Tanmateix, l'atenuant de reparació del dany incentiva conductes reparadores mitjançant compensacions econòmiques i simbòliques. En aquest context, la *LO 10/2022* reforça el dret a una reparació integral, enumerant els danys mínims indemnitzables a través de la responsabilitat civil en casos de violència sexual. La recerca analitza els criteris d'aplicació de l'atenuant en les agressions sexuals greus (arts. 179 i 180 CP); així com la seva relació amb la responsabilitat civil i els danys indemnitzats, mitjançant un estudi jurisprudencial de sentències de les Audiències Provincials posteriors a l'entrada en vigor de la *LO 10/2022*. Els resultats mostren una manca de motivació en aproximadament la meitat de les sentències, tant en la determinació de la responsabilitat civil com en l'aplicació de l'atenuant, especialment en casos de conformitat; així com una notable heterogeneïtat de criteris i una manca d'aplicació de la *LO 10/2022* en quant als danys indemnitzables.

Paraules claus: atenuant de reparació del dany; agressió sexual; reparació; responsabilitat civil derivada del delict.

ABSTRACT

The Spanish Criminal justice system has traditionally focused on prevention and punishment, placing the victim in a secondary role. However, the mitigating factor of reparation for harm encourages restorative behaviour through both financial compensation and symbolic measures. In this context, the *OL 10/2022* strenghtens the right to full reparation in cases of sexual violence, specifying the minimum compensable damages under civil liability. This research examines the criteria for applying the damage repair mitigating factor in sexual assault offences (arts. 179 and 180 CC), as well as its relationship with civil liability and the damages awarded, through an analysis of Provincial Court rulings issued after the entry into force of the *OL 10/2022*. The findings reveal a lack of reasoning in approximately half of the rulings, both in the determination of civil liability and in the application of the mitigating factor, particularly in plea agreements. They also reveal significant heterogeneity in judicial criteria and a limited application of the *OL 10/2022* regarding compensable damages.

Keywords: damage repair mitigating factor; sexual assault; reparation; civil liability arising from the crime.

LLISTAT D'ABREVIATURES

AP: Audiència Provincial

ARD: Atenuant reparació del dany

Art.: Article

AS: Agressió sexual

CENDOJ: Centro de Documentación Judicial

CP: *Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.*

JR: Justícia Restaurativa

LO: Llei Orgànica

LO 10/2022: *Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual.*

MF: Ministeri Fiscal

NC: No consta

RC: Responsabilitat civil derivada del delict

TS: Tribunal Suprem

SAP: Sentència Audiència Provincial

ss: Següents

STS: Sentència Tribunal Suprem

ÍNDIX

1. INTRODUCCIÓ	7
2. CONSTRUCCIÓ DE L'OBJECTE D'ESTUDI	10
3. METODOLOGIA	11
3.1.Procediment	11
3.2.Mostra	15
4. LA REPARACIÓ DEL DANY	18
4.1. El Paper de la Víctima	18
4.2. Concepte de Reparació del Dany	18
4.3.L'Acció de Responsabilitat Civil Derivada del Delicte	20
4.3.1. Diferències entre la Reparació Penal i la Civil	21
5. L'ATENUANT DE REPARACIÓ DEL DANY	23
5.1. Justificació de l'Atenuant i Finalitats de la Pena	23
5.2. Concepte i Marc Normatiu	23
6. EL DELICTE D'AGRESSIÓ SEXUAL	26
6.1.Concepte i Marc Legal	26
6.2.Tipologia de Danys Generats per les Agressions Sexuals	29
6.3.El Dret a la Reparació de les Víctimes de Violències Sexuals	31
6.4.Criteris Jurisprudencials per la Valoració de la RC en Violències Sexuals	33
6.5.Aplicació de l'Atenuant de Reparació del Dany en Agressions Sexuals	34
7. ANÀLISI DELS RESULTATS	36
7.1.Resultats	36
7.1.1. Atenuant de Reparació del Dany	36
7.1.2. Responsabilitat Civil Derivada del Delicte	41
7.2.Discussió	45

8. CONCLUSIONS	50
9. REFERÈNCIES	52
10. ANNEXOS	56
Annex 1. Jurisprudència Analitzada	56
Annex 2. Taules de Dades i Cites Jurisprudencials	59
Annex 3. Full de Càlcul de l'Anàlisi Jurisprudencial	59

1. INTRODUCCIÓ

La motivació de la present recerca sorgeix arran del cas mediàtic del futbolista Dani Alves, el qual va ser condemnat per AS per la SAP de Barcelona 14/2024, del 22 de febrer de 2024 [ECLI:ES:APB:2024:14] i, posteriorment, absolt pel TS l'any 2025. En el primer procediment, abans del judici oral, va abonar 150.000€ com a indemnització a favor de la víctima. Per aquesta consignació econòmica, se li va aplicar l'ARD. La gran quantitat monetària que va lliurar, em va plantejar la qüestió de si, a la pràctica, existien criteris uniformes en l'aplicació de l'ARD en els delictes sexuals, de quina manera es determinava la quantia econòmica en la reparació d'aquest tipus de violència i, fins a quin punt, la quantitat constituïa un gran esforç reparador, en aquest cas, per part del senyor Alves.

A Espanya, la finalitat essencial que justifica el sistema penal és la prevenció general, és a dir, la seva eficàcia per prevenir la violència a través de la intimidació (Lugo, 2019, p.17). En aquest context, la restauració de la víctima ha quedat a un costat, constituint històricament el subjecte oblidat del procés. Així, *“casi siempre, la víctima ha sido vista como un mero sujeto pasivo, un ser que sufre las consecuencias de un hecho criminal, sin considerar la complejidad de su rol dentro del sistema de justicia penal”* (Cruz, 2025, p.11). Probablement, la institució més rellevant en matèria d'atenció a la víctima és l'ARD¹, que actua com una figura que premia les conductes de reparació a la víctima. Per a l'aplicació d'aquest atenuant genèric, en principi, es tenen en compte no només la satisfacció econòmica a través de la RC, sinó també mesures simbòliques, entre d'altres.

¹ L'ARD es troba tipificada a l'art. 21.5 del CP, el qual preveu com a circumstància atenuant *“haber procedido el culpable a reparar el daño ocasionado a la víctima, o disminuir sus efectos, en cualquier momento del procedimiento y con anterioridad a la celebración del acto del juicio oral”*.

Els delictes patrimonials semblen més fàcils de reparar, ja que la restitució sol consistir en el retorn de l'objecte sostret². En canvi, en els delictes de caràcter més personal, com les AS, estretament vinculats amb la dignitat de la víctima, sorgeixen diverses qüestions. Entre elles, la dificultat d'establir criteris per avaluar econòmicament els danys o per determinar l'aplicació de l'ARD. En aquesta línia, tot i que un furt i una AS impliquin una afectació directa a una persona, les conseqüències són molt diferents i es necessita el reconeixement de l'especificitat del dany i la complexitat emocional, psicològica i social de les violències sexuals. Una agressió sexual no és únicament una invasió física, sinó que deixa cicatrius emocionals profundes que poden afectar a la salut mental, relacions personals i sentiment de seguretat de la víctima, entre d'altres (Cruz, 2025, p. 17).

És precís destacar l'entrada en vigor de la *LO 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*; donat que suposa una novetat en quant a la reparació i protecció de les víctimes de delictes contra la llibertat sexual. En la seva exposició de motius s'emfatitza la gravetat dels danys: *“Las consecuencias físicas, psicológicas y emocionales de las violencias sexuales pueden afectar gravemente o incluso impedir la realización de un proyecto vital personal a las mujeres y las niñas, que se pueden ver sometidas a las relaciones de poder que sustentan este tipo de violencias”*. El títol VII se centra en el dret a la reparació, com un dret fonamental que comprèn la indemnització pels danys i perjudicis materials i morals, les mesures necessàries per la seva completa recuperació física, psíquica i social, les accions de reparació simbòlica i les garanties de no repetició. És més, a l'art. 53 es defineixen una sèrie de danys que poden comportar les violències sexuals que s'han d'indemnitzar, com a mínim, a través de la RC.

² En aquest sentit, l'art. 111 del CP estableix que *“Deberá restituirse, siempre que sea posible, el mismo bien, con abono de los deterioros y menoscabos que el juez o tribunal determinen”*.

Tot això justifica la necessitat de la present recerca, de trobar quins criteris tenen en compte els tribunals actualment per aplicar l'ARD en els delictes d'agressió sexual greu i, si realment s'aplica la *LO 10/2022*, fent una comparativa amb l'aplicació de la RC. Per respondre a aquestes preguntes, es realitza un anàlisi jurisprudencial de les sentències sobre agressions sexuals de les AP de tot el territori espanyol, des de l'1 de gener de 2023 fins al 31 de desembre de 2025, en les quals la defensa o el Ministeri Fiscal invoquen l'aplicació de l'ARD.

2. CONSTRUCCIÓ DE L'OBJECTE D'ESTUDI

L'objectiu general de l'anàlisi jurisprudencial és identificar quins criteris tenen en compte les AP d'Espanya a l'hora d'aplicar, o no, l'ARD en casos d'agressions sexuals greus comeses contra persones majors de setze anys, així com en l'aplicació de la RC. D'aquest se'n deriven diversos objectius més específics:

- 1) Investigar l'impacte de la *LO 10/2022* en la reparació a les víctimes d'agressions sexuals greus, en relació amb els danys previstos a indemnitzar segons l'art. 53.
- 2) Analitzar fins a quin punt es valoren les actuacions merament simbòliques, de caràcter no econòmic, a l'hora d'aplicar l'ARD en agressions sexuals greus.
- 3) Determinar si les AP segueixen uns criteris uniformes en l'aplicació de l'ARD i la RC en aquests casos.

3. METODOLOGIA

3.1. Procediment

Per assolir els objectius plantejats, en primer lloc, s'ha dut a terme una recerca bibliogràfica i legislativa destinada a aprofundir en els fonaments teòrics de l'ARD i de la RC, així com en l'estudi de les AS i dels perjudicis que aquestes poden comportar.

A continuació s'ha realitzat una anàlisi jurisprudencial de les sentències dictades per les AP de tot el territori espanyol relatives a supòsits d'AS. Com la mostra seria inabastable, ha estat limitada a supòsits com el de Dani Alves, és a dir, agressions sexuals greus en què es condemna l'acusat com autor d'algun dels delictes previstos als arts. 179 i 180 CP, i en les quals es planteja l'aplicació de l'ARD respecte de víctimes majors de setze anys.

Pel que fa al criteri temporal, atès que l'entrada en vigor de la *LO 10/2022* constitueix un element clau en la previsió de la reparació a les víctimes de violències sexuals, s'han tingut en consideració només les resolucions dictades a partir d'aquesta data. Tot i entrar en vigor el 7 d'octubre del 2022, l'anàlisi s'ha centrat en les resolucions dictades entre l'1 de gener de 2023 i el desembre de 2025, amb la finalitat de disposar d'un període d'anàlisi de tres anys complets. La recerca de les sentències de les AP s'ha realitzat a través de la base de dades de jurisprudència del CENDOJ, per tractar-se de la base de dades oficial del Consell General del Poder Judicial i ser d'accés públic.

Els criteris de cerca emprats han estat els següents:

- Jurisdicció: “Penal”
- Tipus de resolució: “Sentencia”
- Tipus d’òrgan: “Audiencia Provincial”
- Localització: “Todas”
- Data de resolució: “Desde el 01/01/2023 hasta el 31/12/2025”
- Text lliure: “Art. 21.5 CP”
- Legislació: “*Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal*”; “Art. 21; Art. 179; Art. 180”

El número de resolucions obtingudes a través d’aquesta cerca ascendeix a setanta sis; de les quals s’exclouen aquelles en què, en primer lloc, l’acusat ha estat absolt. En segon lloc, els casos on les agressions s’han condemnat en grau de temptativa, ja que en els delictes consumats es produeixen més danys a les víctimes i això podria afectar l’anàlisi.

Per organitzar la informació obtinguda de les diferents sentències, s’ha treballat des d’una doble perspectiva. Per un costat, s’ha elaborat una síntesi del contingut més significatiu de cada resolució mitjançant taules, en les quals s’agrupen diverses cites judicials relatives a l’aplicació de l’ARD i la RC³. Paral·lelament, s’ha dissenyat un full de càlcul d’ Excel⁴ on es recopilen les dades amb la finalitat d’obtenir resultats quantitatius.

³ Veure Annex 2. *Taules de dades i cites jurisprudencials*.

⁴ Veure Annex 3. *Full de Càlcul de l’Anàlisi Jurisprudencial*.

D'aquesta manera, s'ha recollit la següent informació:

- Identificació de la resolució⁵
- Identificació de l'Audiència Provincial
- Tipus penal (179/180 CP)
- Acusació particular (SÍ/NO)
- Conformitat (SÍ/NO)
- Concurs (SÍ / NO)
- Delicte concurs
- Descripció víctima (Sexe, edat, discapacitat)
- Descripció agressor (Sexe, antecedents, nacionalitat, solvència econòmica)
- Agressió sexual grupal (SÍ/NO)
- Relació personal entre víctima i agressor en el moment dels fets (Parentesc / Parella / Exparella/ Amistat / Laboral / Alumna/ Prostitució / Desconeguts/ NC)
- Víctima sota efectes alcohol o droga (SÍ / NO)
- Eximent agressor (SÍ / NO)
- Aplicació ARD (SÍ / NO). En cas d'aplicar-ho, depenent el tipus d'actuació que el motiva:
 - a. Atenuant econòmic (SÍ / NO) i Quantitat (€).
 - b. Atenuant simbòlic (SÍ / NO) i Descripció.
- Criteris valoració ARD (SÍ / NO) i Descripció.
- Aplicació ARD qualificada (SÍ / NO).
- Altres atenuants (SÍ/NO)

⁵ S'ha escollit identificar les sentències a través del seu ECLI (*European Case Law Identifier*); ja que aquest permet localitzar-les de manera precisa i ràpida, evitant confusions amb resolucions similars. Es tracta d'un estàndard oficial i europeu, cosa que aporta rigor metodològic i facilita la verificació de les fonts (Barquín, 2021).

- Agreujant (SÍ / NO) i tipus agreujant.
- Quantitat RC (€)
- Aplicació art. 53 LO 10/22 (SÍ / NO)
- Danys tinguts en compte a la RC
 - a. Moral (SÍ/NO)
 - b. Físic (SÍ/NO)
 - c. Pèrdua d'oportunitats (SÍ/NO)
 - d. Psicològic (SÍ/NO)
 - e. Terapèutic i de salut sexual i reproductiva (SÍ/NO)
 - f. Social; projecte de vida (SÍ/NO)
 - g. Econòmic (SÍ/NO)
- Criteris exposats per la valoració de la RC
- RC a víctimes indirectes (SÍ / NO)
- Pena privativa de llibertat (anys). En cas de concurs, la pena imposada específicament per l'AS.

Per tal de mesurar el grau de relació entre les variables treballades, les dades recopilades han estat codificades i posteriorment incorporades al programa estadístic “*Jamovi*”, mitjançant el qual s’ha analitzat la dependència lineal existent entre les diferents variables a partir del coeficient de correlació de Pearson. Els valors propers a +1 indiquen una relació perfecta positiva, és a dir, que l’augment d’una variable s’associa amb l’augment de l’altra; mentre que els valors propers a -1 reflecteixen una relació perfecta negativa. Per contra, els valors que es troben pròxims a 0 evidencien que no hi ha correlació lineal entre les variables.

Finalment, es presenta una síntesi dels resultats obtinguts i es dona resposta als objectius plantejats.

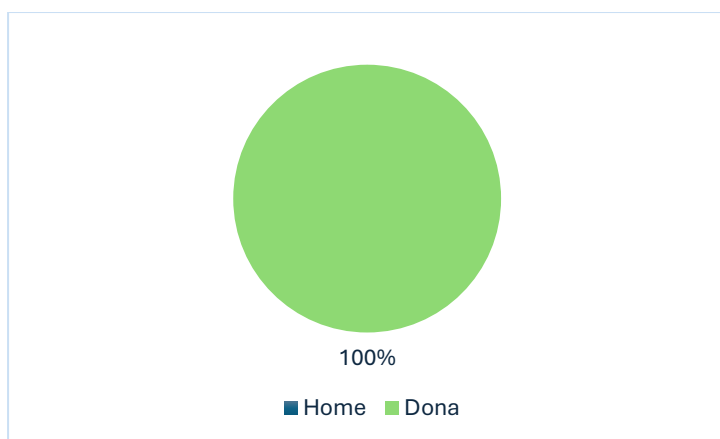
3.2. Mostra

La mostra està conformada per un total de 45 sentències⁶, de les quals, totes les persones condemnades son homes, exceptuant un cas d'una agressió sexual grupal en la que també va participar una dona. Del total de supòsits analitzats (n=45), un 11,1% corresponen a agressions sexuals grupals (n=5).

Pel que fa a les víctimes, totes són dones i, en quant a l'edat, un 15,5% (n= 7) tenen 16 anys, un 6,6% (n=3) 17 anys , un 8,8% (n=4) 18 anys i un 68,8% (n= 31) més de 18 anys, de les quals, un 4,4 % sobre el total (n=2) estaven jubilades i, per tant, corresponien a persones d'edat avançada. Així doncs, un 30,9% de les víctimes correspon a persones d'entre 16 i 18 anys (ambdós inclosos), cosa que representa un percentatge rellevant si es té en compte que la mostra analitzada inclou sentències amb víctimes a partir dels 16 anys i sense límit superior d'edat. D'altra banda, un 15,5% (n=7) de les víctimes presentava algun tipus de discapacitat.

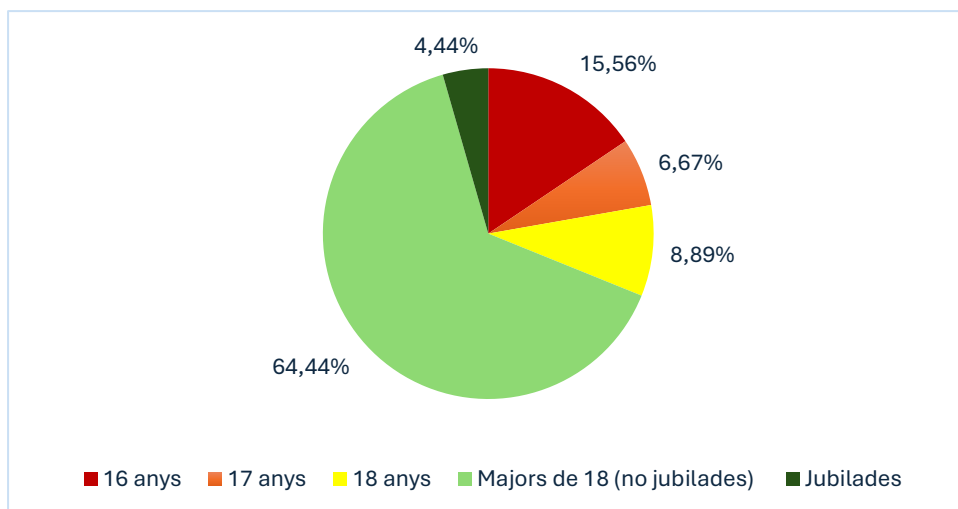
Gràfic 1.

Sexe del subjecte passiu de la mostra

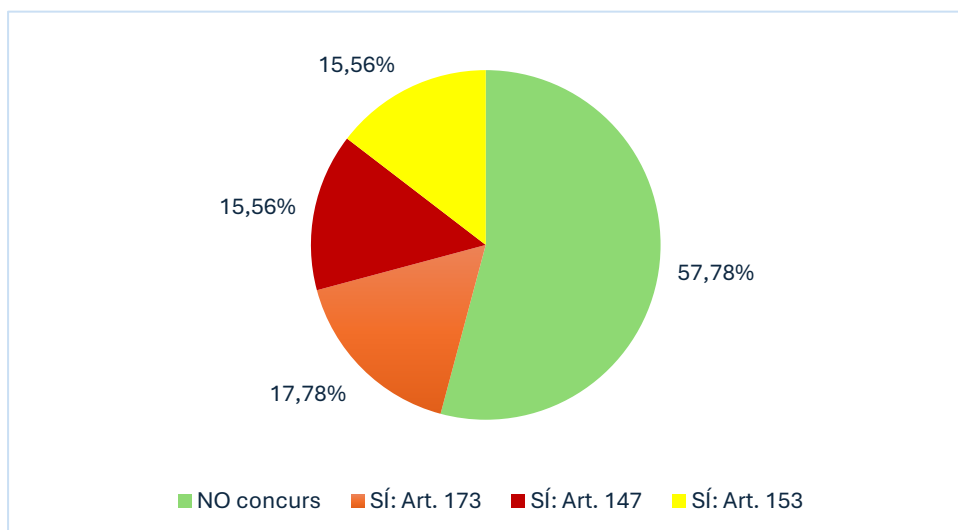
Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

⁶ La identificació de les sentències treballades es troba a l'Annex 1.

Gràfic 2.*Edat del subjecte passiu de la mostra*

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Un 42,22 % (n=19) de les sentències presenten concurs amb altres tipologies penals, dintre de les quals, destaca el concurs amb l'art. 173 (42,11%, n=8) i amb els articles 147 i 153 (36,84%, n=7, cadascun).

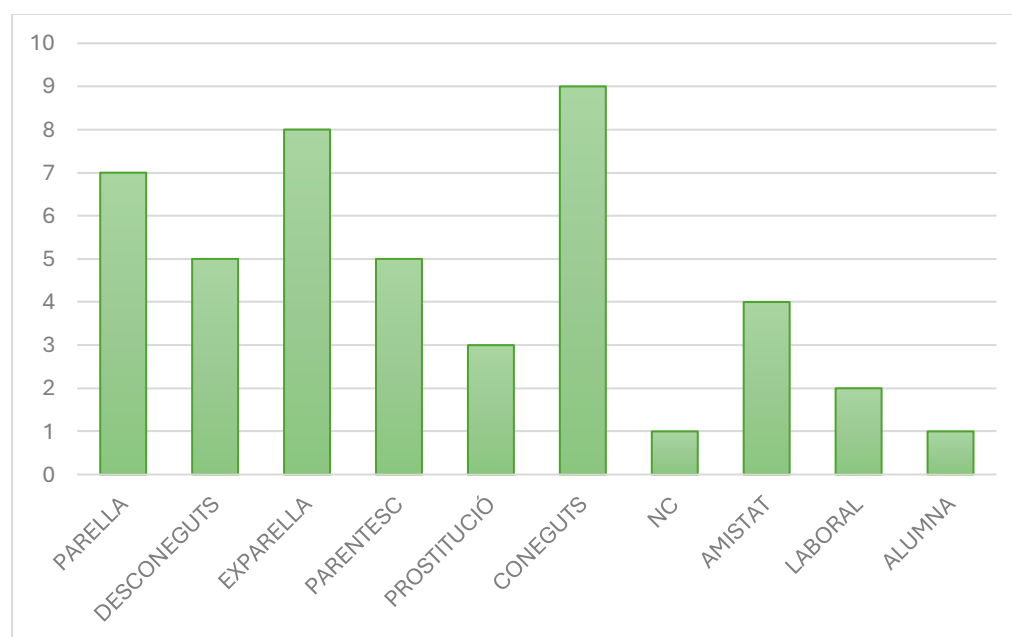
Gràfic 3.*Concurs de delictes en les sentències de la mostra*

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Respecte a la relació víctima-agressor, els successos de violència interpersonal amb coneixement previ predominen, constituint més del 80% del total. Només en una de les sentències analitzades no consta el tipus de relació. Els coneguts⁷ constitueixen un 20,45 % (n=9). A continuació, destaquen les relacions d'exparella amb un 18,18% (n=8) i de parella (15,90%, n=7). Les relacions de parentesc o desconeguts representen un 11,36% cadascuna (n=5), seguides de les d'amistat amb un 9% (n=4) i les agressions sexuals vinculades a un context de prostitució (6,81%, n=3). Per últim, en percentatges inferiors al 5%, es troben les relacions en context laboral i de docent-alumna.

Gràfic 4.

Relació personal entre el condemnat i la víctima

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

⁷ En el grup de coneguts s'han inclòs a aquelles persones que es coneixien prèviament però la seva relació no arribava a ser d'amistat ni es podia subsumir a cap de les categories restants.

4. LA REPARACIÓ DEL DANY

4.1. El Paper de la Víctima

La figura de la víctima ha estat equiparada històricament com un simple subjecte passiu, constituint així una de les figures més oblidades en el Dret Penal occidental, centrat en l'autor. Si més no, en la criminologia contemporània, el concepte ha estat transformat, constituint no només una persona necessitada de protecció, sinó també un subjecte amb drets i capacitat d'influir en el procés penal. Així doncs, s'ha reforçat la importància de reparar allò que el delicte ha trencat (Cruz, 2025, p.15).

En aquest context, la política criminal ha anat apostant cada cop més per recompensar el comportament postdelictiu reparador. Així, sorgeix, fins i tot, la idea de que la conducta reparadora cap a la víctima pot constituir, tractant-se de delictes no greus, una reacció penal suficient per complir la finalitat preventiva de la norma, almenys en alguns tipus delictius (Domínguez, 2023, pp.64-65).

4.2. Concepte de Reparació del Dany

La reparació del dany consisteix en un conjunt d'actuacions a través de les quals s'intenta arribar a una restauració global, atenent a la reparació a la víctima, la responsabilització efectiva de l'agressor i la reparació a la comunitat. En aquest marc, la reparació del dany es configura com un element clau de la JR, entesa com un sistema de justícia que no consisteix en una resposta automàtica, predeterminada i uniforme davant d'uns fets, sinó que, a diferència del sistema penal, intenta arribar a una solució en la que la finalitat principal és la reparació del dany (Domínguez, 2023, p.70).

En un sentit estricte, la JR “*es cualquier proceso en el que la víctima y el ofensor y, cuando sea adecuado, cualquier otro individuo o miembro de la comunidad afectado por un delito, participan en conjunto de manera activa en la resolución de los asuntos derivados del ilícito, generalmente con la ayuda de uno o varios terceros denominados mediadores o facilitadores*” (García, 2019, p.3).

Tanmateix, la definició de la JR no és universal. Una part de la doctrina adopta una concepció més àmplia que inclou qualsevol pràctica que satisfaci els valors o principis de la JR. Des d’aquesta perspectiva, es flexibilitza la idea de procés, posant l’accent en les finalitats restauratives, admetent que no és imprescindible la participació de tots els actors implicats ni la concurrència de tots els objectius reparadors; podent considerar-se com a pràctiques de JR les iniciatives que, fins i tot, no persegueixin la reparació de la víctima (Baucells, 2023, p.39, de Guardiola, 2020). En aquesta línia, la *Directiva 2012/29, del 25 d’octubre de 2012, del Parlament Europeu i del Consell, per la que s’estableixen normes mínimes sobre els drets, el suport i la protecció de les víctimes de delictes*, defineix la reparació del dany com qualsevol mecanisme que permeti a la víctima, la comunitat o a l’infractor participar activament en la solució dels problemes resultants d’una infracció penal amb ajuda d’un tercer imparcial (Guardiola, 2021, p.54).

Tot i així, la implementació de la JR en alguns delictes és limitada, ja que es prohibeix, per exemple, amb l’art. 44 de la *LO 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*, utilitzar la mediació en casos de violència de gènere. En aquesta línia, la disposició final duo dècima de la *LO 10/2022*, modifica l’art. 3.1 de l’Estatut de la Víctima, vetant la mediació i la conciliació també en els casos de violència sexual.

Aquesta polèmica prohibició⁸ es justifica des del punt de vista paternalista, argumentant l'asimetria existent entre les parts, que podria comportar una revictimització i el perill per la seguretat de les víctimes. També pot tenir a veure la consideració social d'aquest tipus de delictes com una cosa irreparable o imperdonable, on la JR és impossible (Bernuz i García, 2024, p. 318).

Per la seva banda, el legislador penal fa referències a la reparació en el CP, per exemple, amb l'atenuant genèrica de reparació del dany de l'art. 21.5 CP, on s'utilitza la rebaixa de la pena per estimular la reparació del dany causat (Bustos, 2017, p.8). En el sentit ampli de JR, l'ARD es pot considerar una referència indirecta de la JR, ja que fomenta un requisit important de la JR: la responsabilització de l'infractor pel delicte i la reparació del dany (Domingo, 2019, p.67). És precís destacar que la normativa penal també preveu, en determinats àmbits, atenuants específiques de reparació del dany; com és el cas de l'art. 340 CP, el qual es estableix que els jutges imposaran la pena inferior en grau al culpable per delictes ambientals que hagi procedit voluntàriament a reparar el dany causat.

4.3. L'Acció de Responsabilitat Civil Derivada del Delicte

La RC, regulada al Títol V del Codi Penal, és una acció civil que emana dels danys causats per un il·lícit penal. L'art. 109 CP estableix que l'execució d'un fet delictiu obliga a reparar els danys i perjudicis per ell causats. El perjudicat pot optar per exigir la RC; no obstant això, aquesta també pot ser reclamada pel MF, encara que no hi hagi acusació particular en el procés.

⁸ Hi ha experiències a escala internacional que posen de manifest que el model restauratiu és una eina adequada en casos de violència de gènere i sexual, sempre que es compleixin una sèrie de requisits. Aquest model podria respondre millor que el sistema penal tradicional a les necessitats de les víctimes, ja que el règim proteccionista d'Espanya ha estat qualificat per part de la doctrina com insuficient per atendre a les particularitats de cada cas. Des d'aquest punt de vista, limitar la JR *“únicamente podrá traducirse en una peor experiencia y atención de las personas victimizadas”* (Romero, 2023, p.322 i 323).

Aquesta responsabilitat inclou la restitució, la reparació del dany i la indemnització de perjudicis materials i morals, no només causats a la víctima, sinó també, conforme a l'art. 113 CP, *“los que se hubieren irrogado a sus familiares o a terceros”*. D'acord amb l'art. 111 CP, haurà de restituir-se, sempre que sigui possible, el mateix bé, amb l'abonament del deteriorament que el jutge determini, si s'escau. Això resulta pràcticament impossible en delictes com l'AS, on el dany no és material.

Per la seva banda, l'art. 112 CP estableix que la RC pot consistir en obligacions de donar, fer o no fer, que el jutge estableix atenent la naturalesa del dany i les condicions personals i patrimonials del culpable, determinant si han de ser complides per ell o poden ser executades a la seva costa. Per últim, conforme l'art. 115 CP, són els jutges qui estableixen raonadament, a les seves resolucions, les bases que fonamenten la quantia dels danys, podent fixar-les a la mateixa resolució o en el moment de l'execució. A més, l'art 114 CP preveu que, si la víctima contribueix a la producció del dany, els jutges poden moderar l'import de la seva reparació.

4.3.1. Diferències entre la Reparació Penal i la Civil

Pot semblar que la reparació esperada en el CP amb la figura de l'ARD té la mateixa finalitat que la RC, però hi ha grans diferències. En primer lloc, a diferència de l'ARD, la RC pot estendre's a indemnitzar a tercers perjudicats, com podria ser l'exemple d'una agressió sexual a una menor davant la seva mare, en la qual s'indemnitza també a la mare com a víctima indirecta (Ruiz, 2021, p.188). També s'ha de tenir present que, l'ARD parteix d'una conducta voluntària, a diferència de la RC, que s'aplica de forma coactiva i preceptiva, ja que es tracta d'una obligació (Bustos, 2017, pp.10-13).

Per últim, l'ARD s'aplica quan el subjecte culpable penalment duu a terme ell mateix l'acció reparadora. En canvi, la RC, si bé és cert que va dirigida al subjecte culpable per a que la satisfaci, hi ha casos en els que pot pagar un tercer⁹ com, per exemple, si el culpable morís, podria transmetre's la obligació de la RC als seus hereus, justificat pel caire civil de l'acció (Bustos, 2017, pp.10-13).

⁹ Un altre exemple seria el cas de les asseguradores en els delictes de seguretat vial, si així s'estableix a la pòlissa subscrita i es compleixen els requisits. En aquest sentit, l'art. 117 del CP estableix: "*Los aseguradores que hubieren asumido el riesgo de las responsabilidades pecuniarias derivadas del uso o explotación de cualquier bien, empresa, industria o actividad, cuando, como consecuencia de un hecho previsto en este Código, se produzca el evento que determine el riesgo asegurado, serán responsables civiles directos hasta el límite de la indemnización legalmente establecida o convencionalmente pactada, sin perjuicio del derecho de repetición contra quien corresponda*". El Codi Penal preveu més supòsits en els que la RC la satisfà un tercer als arts. 118-121.

5. L'ATENUANT DE REPARACIÓ DEL DANY

5.1. Justificació de l'Atenuant i Finalitats de la Pena

La reparació del dany té, per una banda, una funció preventivo general positiva, en la línia que reforça la confiança en la norma i en l'ordenament jurídic; ja que amb aquesta acció, el subjecte mostra voluntàriament el seu respecte cap a la normativa, generant així pau social. Per tal d'evitar que l'ARD afecti negativament a la prevenció general negativa, en termes generals s'estableix que l'ARD correspon només a la reparació parcial. En cas contrari, la norma penal podria no tenir suficient efecte dissuasiu sobre la societat, ja que l'ARD molt qualificada s'aplicaria amb major freqüència. Per últim, pel que fa a la prevenció especial positiva, orientada a la resocialització de l'actor, la reparació portada a terme voluntàriament constitueix un indicatiu de la seva predisposició a reintegrar-se a la societat (Domínguez, 2023, pp.78-79).

D'aquesta manera, s'entén que quan es realitza una reparació del dany, es redueix el quantum de mereixement de la retribució i necessitat de la pena (Domínguez, 2023, p.68).

5.2. Concepte i Marc Normatiu

L'ARD es troba prevista a l'art. 21.5 CP, com circumstància modificativa de la responsabilitat criminal consistent en: *“La de haber procedido el culpable a reparar el daño ocasionado a la víctima, o disminuir sus efectos, en cualquier momento del procedimiento y con anterioridad a la celebración del acto del juicio oral”*.

A l'art. 66 CP es preveuen les regles d'aplicació de la pena quan hi ha atenuants, cosa que comporta una rebaixa de la pena. En primer lloc, quan es dona una circumstància atenuant, s'aplica la pena en la meitat inferior de la que la llei fixa pel delict. Mentre que quan es donen dues o més atenuants o una o varies molt qualificades, sense cap agreujant, s'aplica la pena inferior en un o dos graus.

En canvi, d'acord a l'art. 66.7CP, quan es donin tant atenuants com agreujants, aquestes es valoraran i compensaran racionalment per la individualització de la pena, i, en el cas de persistir un fonament qualificar d'atenuació, s'aplicarà la pena inferior en grau. Al contrari, si es manté un fonament qualificat d'agreujament, s'aplicarà en la seva meitat superior.

L'ARD qualificada s'aplica quan es produeix una reparació completa dels danys, sempre i quan la producció d'aquesta planteja especials dificultats pel processat, ja sigui per la quantia, com per l'especial esforç que l'hagi requerit (Domínguez, 2023, p.97).

En quant a l'aplicació jurisprudencial, no s'utilitzen criteris quantitius absoluts per valorar l'entitat de la reparació, sinó que es té en consideració l'esforç reparador. A l'hora d'admetre la reparació parcial es tenen en compte les característiques del cas, el dany causat i les circumstàncies del autor, entre les quals hi ha la capacitat econòmica. Aquest criteri es justifica per tal de no aplicar l'ARD a aquelles persones que no reparen completament de forma econòmica quan la seva capacitat s'ho permet. En el mateix sentit, no impedeix l'aplicació de l'ARD quan el subjecte repara en la mesura que pot. Per concretar la segona qüestió es valora l'esforç realitzat per l'acusat i la seva entitat o rellevància (element subjectiu i objectiu), sense que sigui suficient només la intenció manifestada (Domínguez, 2023, 85-86).

En quant al criteri temporal, tot i que la normativa estableixi com a màxim el judici oral, la jurisprudència ha permès l'aplicació més enllà però aplicant l'atenuant analògica de l'art. 21.7CP (Cuenca, 2021, p.205). Pel que fa a la naturalesa de la reparació, no és necessari que sigui econòmica, sinó que també pot revestir altres formes, com la simbòlica, consistent en adoptar fórmules no econòmiques que poden consistir, per exemple, en un compromís de dur a terme alguna acció. Així, la doctrina s'ha mostrat a favor d'acceptar com a tal la petició seria de disculpes a la víctima (Domínguez, 2023, pp.79-92).

És precís destacar que no importen les motivacions internes del subjecte, ja que no s'exigeix en cap moment per l'aplicació de l'ARD el penediment voluntari del subjecte, sinó només que es produeixi l'efectiva reparació del dany a la víctima (Bustos, 2017, p. 20)

Per últim, emfatitzar que l'ARD pot aplicar-se als casos en que la víctima renuncia a reclamar la responsabilitat civil¹⁰, considerant de manera indiferent el pagament directe al perjudicat o la consignació judicial del quantum de la RC (Cuenca, 2021, p.212).

¹⁰ En aquest context sorgeix una línia doctrinal que sosté que, a l'hora d'aplicar l'ARD, aquesta hauria de comptar amb l'acceptació de la víctima (Domínguez, 2023, p.88). Es considera que es tracta d'un requisit lògic per garantir una reparació real i efectiva del dany i per evitar la instrumentalització de la reparació del dany com a circumstància atenuant (Rueda, 2025, p.22).

6. EL DELICTE D'AGRESSIÓ SEXUAL

6.1. Concepte i Marc Legal

Les agressions sexuals es troben regulades al Títol VIII del CP, a l'apartat de delictes contra la llibertat sexual, concretament al capítol I¹¹. L'art 178.1 CP, defineix el tipus genèric com l'acte mitjançant el qual un subjecte atempta contra la llibertat sexual d'altra persona sense el seu consentiment. Amb la reforma introduïda per la *LO 10/2022*, coneguda com la “Ley del solo sí es sí”, es reforça la protecció de la víctima en situar el consentiment com a element definidor del tipus. Així, s'entén que només hi ha consentiment quan aquest “*se haya manifestado libremente mediante actos que, en atención a las circunstancias del caso, expresen de manera clara la voluntad de la persona*”. A partir d'aquesta definició han sorgit crítiques, algunes de les quals han qüestionat la seva aplicació pràctica i han suggerit que podria implicar la necessitat d'una formalització expressa del consentiment o un “contracte sexual”. Tanmateix, la realitat és que no es precisa ni d'una acceptació verbal, ja que es consideren suficients els actes exteriors que manifestin la voluntat clara, concloent i inequívoca de participar en l'acte, d'acord amb les circumstàncies concurrents (Ramón i Faraldo, 2020, pp. 22 i 36).

¹¹ La regulació vigent de les agressions sexuals és relativament nova, donat que va ser incorporada arran de la *LO 10/2022*. Aquesta reforma va eliminar la distinció existent entre abús sexual i agressió sexual, desplaçant el focus de la violència e intimidació cap a la manca de consentiment, que esdevé l'element central del tipus. En conseqüència, la violència i la intimidació han deixat de definir la conducta per passar a ser un factor agreujant. Aquesta reforma ha estat objecte d'una intensa controvèrsia doctrinal. Una part de la doctrina la recolza argumentant que la diferència entre abús i agressió s'havia utilitzat per establir una mena de jerarquia entre víctimes, atorgant menor protecció a aquelles que s'haurien exposat a situacions de risc, per exemple, per estar sota els efectes del alcohol, en contraposició amb aquelles considerades mereixedores de major protecció per haver oposat resistència (Ramón i Faraldo, 2020, p. 32).

En aquest sentit, es consideren sempre agressions sexuals els actes sexuals en els que s'empri violència, intimidació o abús d'una situació de superioritat o vulnerabilitat de la víctima, així com els que s'executin sobre persones que es troben privades de sentit, els realitzats quan la víctima té anul·lada per qualsevol causa la seva voluntat o els actes en els que l'infractor s'aprofita de la situació mental de la víctima.

El tipus bàsic es castiga amb pena de presó de un a quatre anys d'acord amb l'art 178.1 CP, excepte quan l'agressió es comet amb violència o intimidació o sobre una víctima que té anul·lada per qualsevol causa la seva voluntat, en aquests casos, segons l'art 178.3 CP, la pena és de un a cinc anys de presó.

La present recerca se centra en els casos d'agressions sexuals greus comeses a persones majors de setze anys, les quals es troben regulades als arts 179 i 180 CP. En primer lloc, a l'art 179.1 CP es tipifiquen les violacions com les agressions sexuals en les que hi ha accés carnal per via vaginal, anal o bucal, o introducció de membres corporals o objectes per alguna de les dos primeres vies. En aquest supòsit, la pena prevista és de quatre a dotze anys de presó.

Si en la violació hi ha violència o intimidació o la víctima té anul·lada, per qualsevol causa, la seva voluntat, com estableix l'art 179.2 CP, la pena mínima s'incrementa, sent de sis a dotze anys de presó.

L'art. 180 CP agreuja les penes, sent de dos a vuit anys les de l'art 178.1, de cinc a deu les del 178.3, de set a quinze les del 179.1 i de dotze a quinze les del 179.2; quan es donen les següents circumstàncies:

- a. Els fets es cometen per l'actuació conjunta de dos o més persones¹².
- b. L'agressió va precedida o acompanyada d'una violència d'extrema gravetat o d'actes que tenen un caràcter particularment degradant o vejatori¹³.
- c. La víctima es troba en una situació d'especial vulnerabilitat per raó de la seva edat, malaltia, discapacitat o per qualsevol altra circumstància, exceptuant el que estableix l'art 181 CP.
- d. La víctima és o ha estat la dona que està o ha estat lligada per anàloga relació d'afectivitat amb l'agressor, tot i que no hagi convivència.
- e. En la execució del delictes, el responsable s'ha aprofitat d'una situació o relació de convivència o parentiu o d'una relació de superioritat respecte a la víctima.
- f. El responsable fa ús d'armes o altres mitjans igualment perillosos, susceptibles de produir la mort o alguna de les lesions previstes en els arts. 149 i 150 CP, sense perjudici de l'art 194 bis CP.
- g. Per la comissió dels fets la persona ha anul·lat la voluntat de la víctima subministrant-li fàrmacs, drogues o qualsevol altra substància natural o química idònia.

En el cas que concorrin dos o més dels supòsits anteriors, les penes s'imposaran en la seva meitat superior i, quan el culpable s'hagi aprofitat de la seva condició d'autoritat, agent o funcionari públic, s'imposarà, a més, la pena d'inhabilitació absoluta de sis a dotze anys.

¹² La falta de concreció legal en l'agreujant d'actuació conjunta ha comportat una interpretació jurisprudencial heterogènia, especialment en la delimitació entre autoria i cooperació necessària (Requejo, 2023, p.30).

¹³ La determinació de l'extrema gravetat, o el caràcter particularment degradant o vejatori com a circumstància agreujant, ha estat objecte de crítica doctrinal per la seva difícil delimitació i pel risc de vulnerar el principi *non bis in idem*, en solapar-se amb la pròpia naturalesa de l'agressió sexual o amb altres delictes contra la integritat moral o les lesions (Requejo, 2023, pp.12-14).

6.2.Tipologia de Danys Generats per les Agressions Sexuals

Els delictes contra la llibertat i indemnitat sexual son un clar exemple de la complexitat i varietat en la producció del dany, fet que genera un gran repte pel que fa a la seva reparació, ja que cada víctima té una experiència única en funció de com hagi estat l'escena del delicte i de les seves pròpies característiques i les de l'autor. Es poden trobar els següents tipus de danys d'acord a la doctrina.

En primer lloc, els danys físics a nivell corporal, que poden comprendre un gran ventall de lesions depenent del cas, com hematomes, dolors, hemorràgies, ferides, malalties de transmissió sexual o, en el cas de les dones, embaràs no desitjat. També es podria incloure el lucre cessant, com serien els guanys deixats de percebre per la no realització d'un treball remunerat a conseqüència de la impossibilitat física (Ruiz, 2021, p.181 i 185).

En segon lloc, pel que fa als danys psicològics; a curt termini, es poden presentar problemes d'ansietat, por generalitzada i tendència a l'aïllament. Més endavant, depressió, pèrdua de l'autoestima, por i estrès posttraumàtic. A llarg termini, desconfiança, dificultat per expressar els sentiments d'afecte i evitació. A conseqüència d'aquests, la víctima pot, fins i tot, acabar realitzant conductes autolesives (Ruiz, 2021, p.182).

En tercer lloc, es genera dany moral, ja que afecta a la intimitat i identitat de la víctima - entesa com la seva autopercepció- generant greus ferides emocionals (Cruz, 2025, p.17). El dany moral implica una reducció del nivell de satisfacció personal íntima de la víctima i una pertorbació de la seva dignitat. En aquest grup es troben els sofriments de l'equilibri emocional, així com els sentiments de vergonya, culpabilitat, inseguretat, tristesa, alteracions de la son, consum compulsiu o addicció a fàrmacs, deshonor, reducció de la credibilitat pública i disminució de la confiança externa, entre d'altres (Soletto, 2019, pp.24-25).

El concepte del dany moral és confús, donat que pot entrar en contradicció amb la frontera del que són els danys psicològics, al incloure síndromes com l'ansietat, la depressió o el consum de fàrmacs. Aquesta falta de concreció es podria atribuir a la intangibilitat de l'afectació psicològica, que dificulta la delimitació del concepte del dany moral (De Torres, 2025, p.175).

En quart lloc, el dany relacional entès com la ruptura familiar i de relació afectiva amb l'entorn proper. El fet que l'agressor sigui conegut, accentua el dany relacional i també impacta en els danys psicològics de la víctima (Ruiz, 2021, p.183).

En cinquè lloc, es troba el dany a la vida o dany social, que fa referència al perjudici que recau sobre la realització personal, a les opcions que el subjecte pot tenir per conduir la seva vida i aconseguir el destí que es proposa. També s'entén com una alteració greu al normal desenvolupament de la víctima que impedeix la realització de les seves aspiracions (De Torres, 2025, p.178). Aquí s'inclourien la pèrdua d'oportunitats, incloses les d'educació, d'ocupació i prestacions socials.

Amb tot això, s'observa que el procés de reparació ha de ser individualitzat, donat que les conseqüències de la victimització d'una agressió sexual poden variar molt. Igualment, sense perjudici de les possibles accions encaminades a reparar, a vegades el dany experimentat és tan gran que les víctimes el consideren irreparable i opten per una resposta punitivista, on el càstig passa ser una forma de reparació (Lorca, 2023, p.151).

6.3. El dret a la Reparació de les Víctimes de Violències Sexuals

A la *LO 10/2022, de 6 de setembre, de garantia integral de la llibertat sexual*, es desenvolupa el dret a la reparació de les víctimes de violències sexuals, concretament al Títol VII sobre el Dret a la Reparació. A l'art. 52 s'estableix que les víctimes de violències sexuals tenen dret a la reparació, el que compren *“la indemnización a la que se refiere el artículo siguiente, las medidas necesarias para su completa recuperación física, psíquica y social, las acciones de reparación simbólica y las garantías de no repetición. Para garantizar este derecho, y sin perjuicio de las competencias autonómicas en la materia, se elaborará un programa administrativo de reparación a las víctimas de violencias sexuales que incluya medidas simbólicas, materiales, individuales y colectivas”*.

L'art. 53 és clau per la present recerca, en tant que, recollint la diversitat de danys derivats de les violències sexuals reconeguts per la doctrina, estableix els danys i perjudicis que, com a mínim, s'han de satisfer a les víctimes de violències sexuals a través de la RC¹⁴:

1. *La indemnización por daños y perjuicios materiales y morales que corresponda a las víctimas de violencias sexuales de acuerdo con las leyes penales sobre la responsabilidad civil derivada del delito, deberá garantizar la satisfacción económicamente evaluable de, al menos, los siguientes conceptos:*
 - a) *El daño físico y psicológico, incluido el daño moral y el daño a la dignidad.*
 - b) *La pérdida de oportunidades, incluidas las oportunidades de educación, empleo y prestaciones sociales.*

¹⁴ Els danys tipificats a l'art. 53 coincideixen amb els enumerats per la doctrina acabada d'exposar a l'apartat 6.2.

- c) *Los daños materiales y la pérdida de ingresos, incluido el lucro cesante.*
 - d) *El daño social, entendido como el daño al proyecto de vida.*
 - e) *El tratamiento terapéutico, social y de salud sexual y reproductiva.*
2. *La indemnización será satisfecha por la o las personas civil o penalmente responsables, de acuerdo con la normativa vigente.*

La *LO 10/2022*, pel que fa a la reparació, no només regula la responsabilitat individual, sinó que emfatitza també la responsabilitat institucional, com s'ha pogut observar a l'art. 52 ja mencionat. Aquesta es troba concretada als arts. 54 i ss.; establint el deure de l'administració de garantir una pensió d'orfandat en cas de mort per violències sexuals als fills i filles de les víctimes; de proporcionar les mesures necessàries per procurar la completa recuperació física, psíquica i social de les víctimes a través de recursos d'atenció integral; així com la obligació d'adoptar mesures per evitar la repetició del delict.

També es tipifiquen els fons destinats a la reparació a les víctimes, resultants de *“la ejecución de los bienes, efectos y ganancias decomisados por los jueces y tribunales a los condenados por los delitos previstos en el artículo 127 bis del Código Penal”*. Finalment, es té present la reparació simbòlica per part dels poders públics, que inclou *“el reconocimiento de la violencia y declaraciones institucionales que restablezcan la dignidad y reputación de las víctimas siempre desde un enfoque reparador integral transformador”*.

El contingut material de les accions previstes a la regulació de la reparació a la *LO 10/2022*, tot i estar enfocat en la responsabilitat civil, podria fonamentar l'aplicació de la circumstància atenuant prevista a l'art. 21.5 CP (Rueda, 2025, p.16).

6.4.Criteris Jurisprudencials per la Valoració de la RC en Violències Sexuals

La determinació de la RC és molt difícil en alguns casos. No només pels grans danys que es poden produir, sinó també per la dificultat de quantificar-los i la manca de recerca sobre la capacitat econòmica real del condemnat per satisfer-la (Guardiola, 2021, p.49-50).

Segons estudis recents, en el cas de víctimes d'agressió sexual, existeixen diverses variables que tenen impacte en les quantitats fixades per la RC, com són, els casos de **delictes continuats**, l'existència d'**acusació particular** o la **relació familiar entre les parts**. En aquests supòsits, la indemnització acostuma a ser més elevada. També existeix una relació entre la **gravetat de les penes imposades i les quantitats acordades de RC**. Tot i així, els tribunals segueixen criteris relativament independents a l'hora de fixar la RC en comparació als adoptats en la determinació de la pena (Tamarit, 2017, p.146).

En quant al **dany físic**, els tribunals acudeixen a les **taules per la valoració dels danys i perjudicis causats en accidents de circulació**¹⁵. Pel que fa al **dany emergent i el lucre cessant** a través de dades i factures. Per altra banda, els **danys psicològics** només es poden indemnitzar si estan acreditats al judici, així com despeses a futur sempre que siguin previsibles i avaluables al moment de la sentència com seria el cas de **sessions de tractament psicològic, terapèutic, i de salut sexual o reproductiva, així com els fàrmacs**. Les bases per a la quantificació es sustenten en la **discrecionalitat del tribunal**, mentre que els danys emergents i el lucre cessant per la quantia provada en seu judicial (Ruiz, 2021, p. 185-186).

¹⁵ Aquestes taules es troben al *Real Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, pel que s'aprova el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles a motor*: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-18911>

Per reparar el **dany moral**, la quantia es determina segons la naturalesa del delict, les dades objectives i econòmiques, la discrecionalitat judicial, les **circumstàncies personals de la víctima**, de la petició realitzada per l'**acusació**, i de la comparativa amb les indemnitzacions concebudes **prèviament en resolucions judicials similars**. Aquest tipus de danys són els únics que no requereixen ser acreditats per la seva reparació, de manera que s'accepta l'existència del dany moral quan de la realitat pugui estimar-se existent, per resultar evident com a conseqüència lògica del comportament enjudiciat, sense la necessitat de la seva constatació expressa als fets provats (De Torres, 2025, p.175). En quant al **dany relacional**, inclòs dins del moral, els jutges valoren la **ruptura familiar i de relació afectiva** com a susceptible de reparació (Ruiz, 2021, p.187). Per últim, els **danys al projecte de vida** són difícilment reparables amb l'acció d'RC donat que no existeixen en el moment del judici oral i, per tant, no poden acreditar-se (Ruiz, 2021, p.187).

6.5. Aplicació de l'Atenuant de Reparació del Dany en Agressions Sexuals

Quan es tracta de delictes sexuals, la reparació real mai es completa. Per determinar l'aplicació de la reparació parcial, es tenen en compte la satisfacció real i efectiva de la víctima del delict, així com la capacitat econòmica del subjecte responsable del fet delictiu, permetent -com veiem abans- que una persona amb poca solvència econòmica, però que proporcionalment fa un gran esforç, pugui beneficiar-se de l'atenuant (Cuenca, 2021, p.214).

Per tant, una reparació econòmica per si sola, tot i que pot ser rellevant, no hauria de ser suficientment significativa per apreciar l'ARD donada la naturalesa del dany ocasionat a la víctima d'agressió sexual. És per això que es pren en consideració la capacitat econòmica de l'infractor, així com la proporcionalitat de l'esforç reparador partint d'aquesta capacitat econòmica.

D'acord a la jurisprudència, s'observa que **la reparació simbòlica com atenuant s'aplica de forma molt restrictiva i esporàdica**, ja que la reparació parcial no pot ser només simbòlica, sinó que ha de ser rellevant i notòria (Domínguez, 2023, p.88). En aquesta línia, part de la doctrina ha senyalat determinats actes de reparació en violències sexuals, al marge del seu contingut econòmic, tenint en compte, per exemple, el compromís de l'infractor a sotmetre's a un tractament. Per la seva banda, la jurisprudència del Tribunal Suprem, concretament la STS 489/2014, de 10 de juny de 2014, va estimar l'ARD com molt qualificada perquè l'acusat va ajudar a la víctima acompanyant-la a l'hospital i esperar-la a la sala d'espera tot i el risc de ser detingut. **En aquests actes simbòlics es podrien trobar la revocació, rectificació, o assumptió de responsabilitat per l'infractor**, això com que aquest es mostri disposat a realitzar amb caràcter addicional alguna cosa més de l'acordada (Rueda, 2025, pp.18-19).

En quant a **l'atenuant qualificada**, d'acord a la jurisprudència del TS, per exemple a la sentència 273/2023, de 19 de abril de 2023; **no basta només amb la consignació econòmica**, sinó l'exteriorització d'una conducta compromesa amb la idea de reparació integral de la víctima, en la que **demanar perdó, reconeixent el dany causat**. (Rueda, 2025, p.20).

A partir d'aquest marc teòric, es procedeix a contrastar-lo amb l'anàlisi de les sentències seleccionades, amb la finalitat d'avaluar fins a quin punt els plantejaments doctrinals i legals es reflecteixen en la pràctica jurisprudencial i, amb tot, donar resposta als objectius de la recerca.

7. ANÀLISI RESULTATS

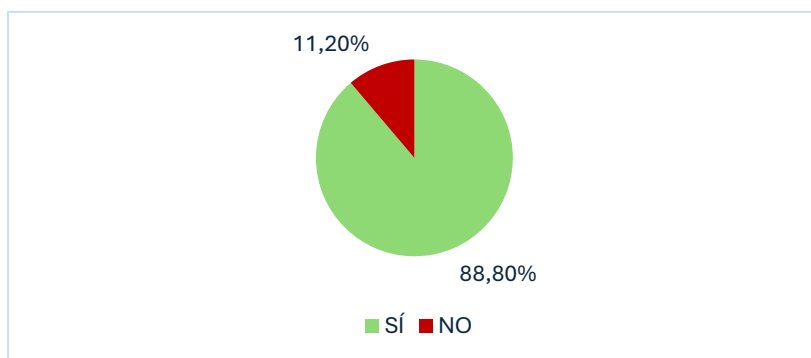
7.1.Resultats

7.1.1. *Atenuant de Reparació del Dany*

Del total de les sentències analitzades en les que es discuteix l'aplicació de l'ARD en casos d'AS greu contra majors de setze anys (n=45), aquesta s'aplica finalment **en un 88,8%** (n=40). D'aquestes, en **un 27,5%** (n=11) s'aprecia **com a molt qualificada**.

Gràfic 5.

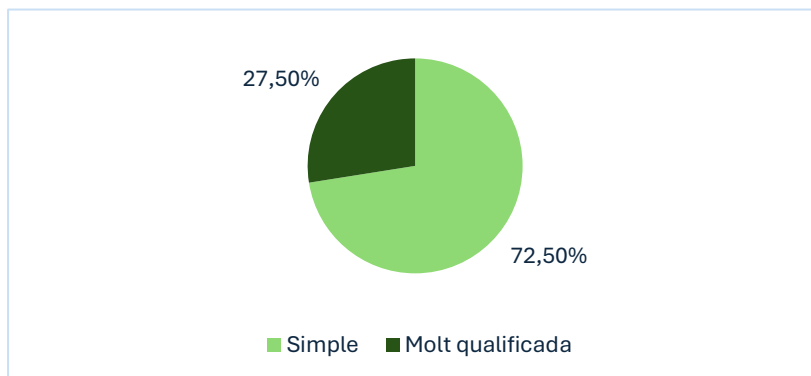
Aplicació de l'atenuant de reparació del dany en les sentències analitzades

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Gràfic 6.

Aplicació de l'atenuant de reparació del dany molt qualificada

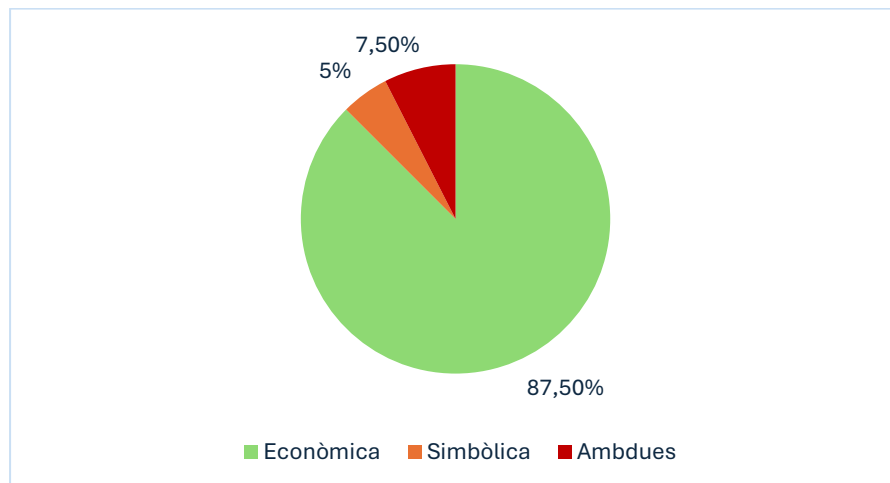
Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Pel que fa a la justificació de l'aplicació de l'ARD, **en la totalitat de les resolucions en què es descarta l'ARD s'explicita el motiu de la seva denegació**. En canvi, en aquelles en que sí que s'estima, **només un 45 % (n=18) especifiquen els criteris** seguits per apreciar-la. A més, s'observa una relació negativa significativa entre la conformitat i la justificació de l'ARD, de manera que en les **sentències dictades amb conformitat (n=21) únicament un 9,5% (n=2) motiven l'aplicació de l'ARD**.

Respecte al tipus d'actuacions valorades, en un **87,5% (n=35)** l'ARD s'aplica exclusivament com a conseqüència d'una **consignació econòmica**, mentre que un **5% (n=2)** **només per accions simbòliques**. En el **7,5% restant (n=3)** es valoren **conjuntament actuacions simbòliques i pecuniàries**.

Gràfic 7.

Tipus d'actuacions valorades per aplicar l'ARD

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Respecte a les actuacions econòmiques, la mitjana aritmètica de la quantitat consignada abans del judici oral és de 14.910 €, mentre que la mediana se situa en 6.200€, fet que evidencia l'existència de valors extrems en les quantitats abonades, **sent la més elevada de 150.000€ i la més petita de 50€**.

Per altra banda, les actuacions de caràcter simbòlic o moral consisteixen principalment en el **reconeixement dels fets o la petició de perdó a la víctima** abans del judici oral. En totes les sentències en les que s'aplica la reparació simbòlica es reconeixen els fets abans del judici oral, mentre que només **en un 60% (n=3) també es demana perdó a la víctima**. Així, per exemple, la SAP 1688/2024 de León, a 31 d'octubre de 2024 [ECLI:ES:APLE:2024:1688], destaca el **reconeixement dels fets com a element reparador en la mesura que evita el dany adicional a la víctima derivat del procés judicial** *“ello le ha evitado a la víctima un interrogatorio más exhaustivo en el juicio oral, paliando los efectos de la victimización secundaria”*.

De manera similar la SAP Murcia, a 11 de novembre de 2024 [ECLI:ES:APMU:2024:2961] determina que el reconeixement dels fets suposa una reparació emocional de la víctima: *“al haber reconocido los hechos, y haber realizado una reparación económica, con los consiguientes beneficios para el proceso penal, antes expuestos, pues ello supone una eficaz contribución a los fines de la justicia penal y en concreto, al resarcimiento moral y emocional, al tiempo que, material, que las víctimas necesitan y merecen”*.

Pel que fa a la forma de demanar perdó, no s'especifica un procediment concret ni tampoc es detalla en les sentències.

És rellevant destacar que en un 60% (n=3) de les sentències en què hi ha reparació simbòlica (n=5) s'aplica l'ARD com a molt qualificada, dues de les quals corresponen a aquells supòsits en què també s'ha realitzat una consignació econòmica. Per altra banda, **totes les resolucions en què l'ARD s'aplica exclusivament per una actuació simbòlica, són dictades en conformitat**.

Quan es tracta d'una reparació econòmica, per valorar la quantia que pot justificar l'ARD, és habitual prendre com a **referència la petició del Ministeri Fiscal o l'acusació particular**. Igualment, s'exigeix que **la quantia sigui rellevant i notòria en relació amb les circumstàncies i la gravetat dels fets**. A més, la SAP 1492/2025 de Pontevedra, de 29 de abril de 2025 [ECLI:ES:APPO:2025:1492] emfatitza que, en el cas d'agressions sexuals, **té especial rellevància el moment, on i com es produeix la consignació**. Per exemple, la SAP 49/2024 de Vizcaya, a 15 de març de 2024 [ECLI:ES:APBI:2024:49], rebutja l'aplicació de l'ARD per considerar que l'abonament de 100€ mensuals constituïa una quantitat molt reduïda, fet que, juntament amb què es va començar a abonar en un moment molt proper al judici oral, mostrava manca d'autèntica voluntat reparadora.

A més, es descarta que la simple promesa de pagament o de compensació futura pugui fonamentar l'aplicació de l'ARD. També es distingeix entre el pagament voluntari amb finalitat reparadora i la consignació de quantitats en concepte de fiança per garantir eventuais responsabilitats civils. En aquest sentit, pràcticament totes les sentències coincideixen **que la mera consignació de la fiança no constitueix per si mateixa una actuació reparadora** per aplicar l'atenuant. Altres sentències, com la SAP 438/2024 de La Rioja, a 15 de juliol de 2024 [ECLI:ES:APLO:2024:438] o la SAP 5399/2025 de Barcelona, a 04 de febrer de 2025 [ECLI:ES:APB:2025:5399], matisen que la consignació de la fiança pot tenir efecte reparador si s'acompanya d'una manifestació expressa de voluntat d'entrega immediata a la víctima o destinada a aquesta de manera incondicional i irrevocable, amb independència del resultat del procés.

També es valora -tal i com apuntava en el marc teòric- **l'esforç de l'acusat en relació amb la seva situació personal i econòmica**, tenint en compte la manca d'ingressos, situació administrativa o les càrregues familiars. Tot i així, algunes sentències, com la SAP 10081/2024 de Madrid, a 28 de juny de 2024 [ECLI:ES:APM:2024:10081], subratllen que la capacitat econòmica no pot ser un criteri determinant, donat que les persones insolvents tindrien un privilegi injustificat, malgrat la nul·la o escassa repercussió de la seva actuació reparadora en els interessos de la víctima. En aquest context, es troben resolucions contradictòries, per exemple, la SAP 261/2024 de Lleida, a 29 de gener de 2024 [ECLI:ES:APL:2024:261], considera suficientment rellevant la consignació de 50€, donat que l'acusat es trobava privat de llibertat, declarat insolvent i amb una filla al seu càrrec.

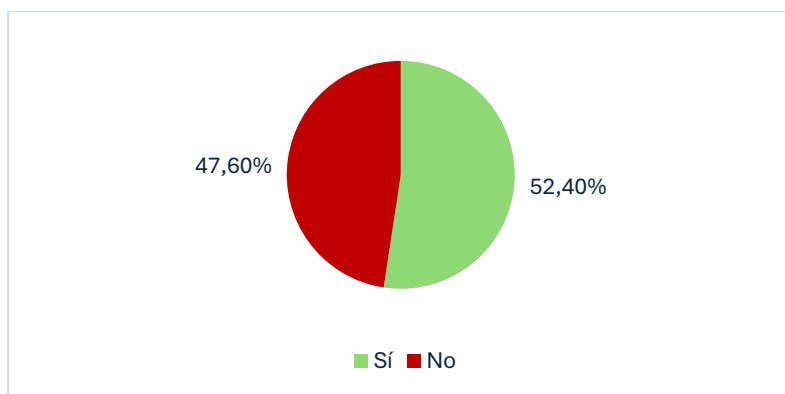
Pel que fa a la qualificació, s'observa que **un 45,5% de les sentències que apliquen l'ARD molt qualificada no justifiquen els criteris seguits per apreciar-la (n=5 de n=11)**. En aquelles que ho fan, l'apliquen de manera molt restrictiva, reservant-se per aquells supòsits en què **l'esforç reparador és particularment notable atenent les circumstàncies personals del culpable**. Per exemple, en la SAP 10081/2024 de Madrid, a 28 de juny de 2024 [ECLI:ES:APM:2024:10081] s'aprecia com molt qualificada perquè els acusats eren estudiants joves sense ingressos estables i van consignar 55.600€ en concepte de RC. Finalment, d'acord amb algunes audiències provincials, quan la quantitat abonada és sensiblement inferior a la sol·licitada pel Ministeri Fiscal o per l'acusació particular, l'ARD només pot apreciar-se com a simple. Tanmateix, l'anàlisi estadística indica que una aportació econòmica especialment elevada no es vincula significativament amb l'aplicació molt qualificada de l'ARD.

7.1.2. Responsabilitat Civil Derivada del Delicte

Pel que fa a la determinació de les quanties de RC s'observa una important **heterogeneïtat metodològica de com es procedeix a la seva determinació**. Del total de les sentències analitzades que imposen RC (n=42), un 52,4% (n=22) justifica la quantitat fixada. **Pràcticament la meitat no argumenten la xifra**. A més, es troba una correlació negativa forta entre les sentències dictades amb conformitat i la justificació dels criteris utilitzats per determinar la quantia de la RC ($r=-0,77$).

Gràfic 8.

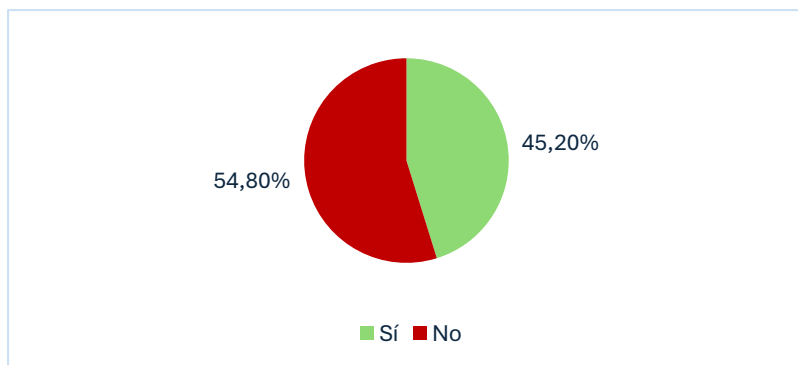
Motivació de la quantitat de RC

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Gràfic 9.

Sentències dictades amb conformitat.

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

En quant a la quantitat, la mitjana aritmètica és de 21.864 €, sent el mínim de 1.000€ i el màxim de 150.000€. La mediana es de 14.500€, fet que, en comparació amb la mitjana, reflecteix la gran diversitat de quanties fixades pels tribunals.

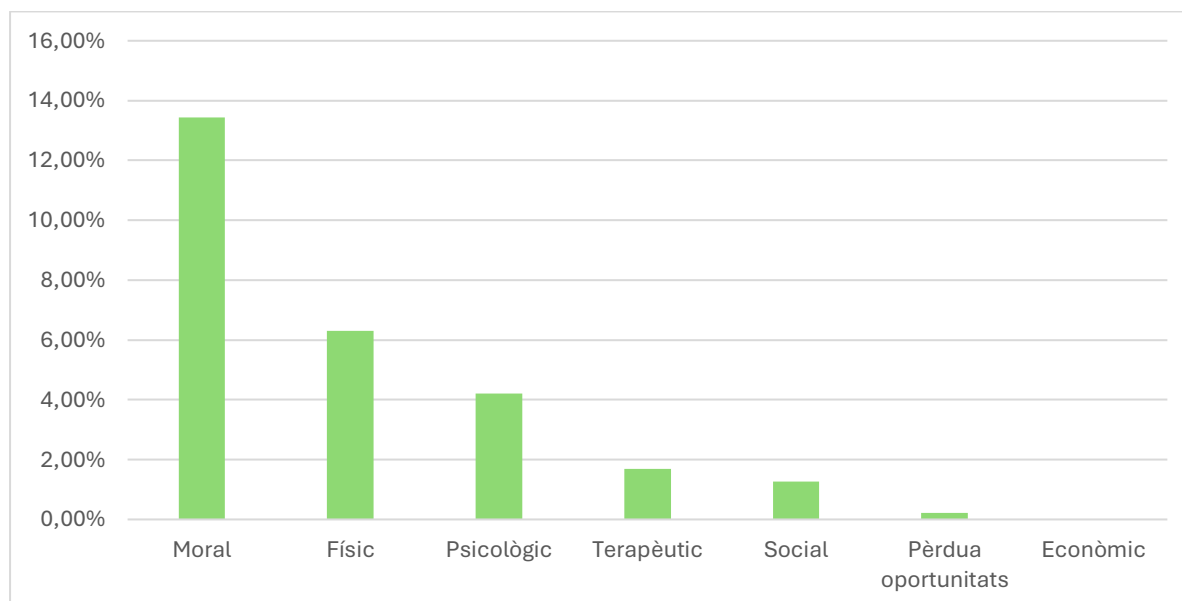
Del 52% de les sentències que justifiquen la quantitat de RC, **cap aplica expressament l'art. 53 de la LO 10/2022 en relació als danys mínims indemnitzables** en violències sexuals. Tanmateix, en **una d'elles, tot i no mencionar aquest precepte, es tenen en compte pràcticament tots els criteris que aquest preveu.**

Entrant a analitzar específicament als danys previstos en la normativa, **cap de les resolucions considera el dany econòmic (perjudicis materials, lucre cessant) i, la pèrdua d'oportunitats només es considera en un cas**, el dany social o al projecte de vida s'indemnitza en 1,26% del total de les sentències que demanen RC (n=3). En quant al **dany terapèutic i de salut sexual i reproductiva** en un 1,68% (n=4), el **dany psicològic** en 4,2% (n=10) i el **físic** en un 6,3% (n=15). Amb una gran diferència, el **dany moral s'indemnitza en un 13,44 %** (n=32) de totes les sentències que imposen la RC.

És precís destacar que tenint en compte únicament les resolucions que no justifiquen la quantitat de RC (n=20), la meitat (n=10) es limiten a indicar que la indemnització es concedeix en concepte de danys morals, sense cap mena d'argumentació.

Gràfic 10.

Tipologia de danys indemnitzats a la RC

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

En relació als **danys físics**, algunes resolucions indiquen que pot utilitzar-se com a criteri orientatiu el barem previst a l'annex del *Real Decret Legislatiu 8/2004, de 29 d'octubre, pel que s'aprova el text refós de la Llei sobre responsabilitat civil i assegurança en la circulació de vehicles a motor*.

En quant a **danys morals**, les audiències provincials assenyalen reiteradament que la seva **quantificació resulta especialment complexa** atès que **no existeixen criteris objectius o aritmètics que permetin determinar amb exactitud la quantia corresponent**. En conseqüència, la seva fixació constitueix una tasca reservada a la discrecionalitat del tribunal. Així ho explica la SAP 49/2024 de Vizcaya, a 15 de març de 2024 [ECLI:ES:APBI:2024:49]: “La cifra de 20.000 euros fijada es razonable, más allá de la imposibilidad de llegar a una cuantía que se presente como la única correcta. Serían igualmente razonables 10.000 ó 7.000 ó 3.000 euros. La Sala de instancia tiene atribuida la exclusiva competencia para decidir ese monto siempre que no abdique de moldes de razonabilidad”.

Els tribunals per arribar a determinar la quantia, valoren diferents circumstàncies concurrents. En primer lloc, la **intensitat del dany**, que pot manifestar-se en situacions d'angoixa, frustració, por, tristesa o sofriment per part de la víctima, considerades com a que inherents al fet delictiu i que, per tant, no requereixen acreditació específica. També es tenen en compte circumstàncies específiques, com l'**edat de la víctima**, si aquesta té alguna **discapacitat** o **circumstàncies de l'autor**. En la SAP 6520/2023 de Barcelona, a 22 de febrer de 2023 [ECLI:ES:APB:2023:6520], la **gravació dels fets en suport audiovisual** comporta una indemnització més elevada, en la mesura que pot implicar una prolongació en el temps de l'afectació patida per la víctima.

Igualment, es valoren les **conseqüències psicològiques** dels fets, així com l'**afectació en la vida quotidiana de la víctima**. En aquest sentit, es tenen en compte factors com la presència de **simptomatologia ansiosa o depressiva** acreditada mitjançant informes pericials, la **durada del tractament psicològic** posterior als fets o la intensitat de les seqüeles patides.

Per últim, les audiències provincials **acostumen a considerar les quantitats sol·licitades pel Ministeri Fiscal i l'acusació particular**, que funcionen com a referència orientativa.

Des d'una perspectiva estadística, **no s'observa cap relació significativa entre la quantia de la RC i la duració de la pena de presó ($r=-0,092$), ni tampoc amb la relació prèvia existent entre la víctima i l'agressor**. De la mateixa manera no es troba cap relació entre la quantitat d'RC i la presència de concurs de delictes¹⁶.

¹⁶ Per tal de valorar si existeix una relació entre la quantitat d'RC i la presència de concurs de delictes, s'ha tingut en compte la RC total fixada en les sentències. De manera que, en els casos on hi ha concurs, la quantia analitzada correspon a l'import global de la RC, i no únicament a la derivada dels danys associats a l'agressió sexual, atès que no totes les resolucions feien una diferenciació expressa.

Tanmateix, sí s'observen algunes tendències. Així, quan hi ha una **agressió sexual grupal, la RC tendeix a ser més elevada**, tot i que la relació no és molt forta ($r=0.294$). Igualment, quan la víctima es troba sota els efectes de drogues o alcohol en el moment dels fets, la quantia indemnitzatòria també tendeix a ser més alta ($r=0.43$). De manera similar, en els supòsits en que hi ha dany psicològic o físic, la quantitat de RC tendeix a ser superior ($r=0.43$ i $r=0.3$, respectivament).

Finalment, pel que fa a la relació entre la quantitat consignada prèviament al judici oral per a l'apreciació de l'ARD i la RC, s'observa una correlació positiva molt forta ($r=0.85$), de manera que quan una és elevada l'altra també tendeix a ser-ho, i a l'inrevés. Tanmateix, tenint en compte les medianes esmentades, la quantia de la RC és generalment superior a la quantitat consignada amb finalitat reparadora, arribant a representar més del doble. També s'observa que quan l'audiència provincial explicita els criteris per apreciar l'ARD, també tendeix a justificar la quantia de la RC ($r=0.68$).

7.2. Discussió

L'anàlisi jurisprudencial realitzat permet identificar diverses tendències i problemàtiques en la pràctica judicial en matèria d'ARD i RC en casos d'agressions sexuals greus.

En primer lloc, pel que fa a l'ARD, els resultats mostren que la **reparació econòmica és el mecanisme principal** a través del qual s'aplica l'atenuant, ja que en la gran majoria l'ARD s'aprecia només per la consignació de quantitats econòmiques, mentre que les actuacions simbòliques tenen una presència molt reduïda. Això confirma la tendència descrita per la doctrina, segons la qual la **reparació simbòlica s'aplica de manera molt restrictiva** en delictes sexuals.

D'altra banda, la doctrina assenyala que no són rellevants les motivacions internes del subjecte, ja que no es requereix d'un penediment voluntari per aplicar l'ARD. Tot i que això, en part, és cert, ja que no és necessari el penediment de l'autor, sí que té un paper clau donat que, en aquelles sentències en què s'ha concedit l'ARD per una actuació simbòlica, aquesta ha consistit habitualment en el **reconeixement dels fets o la sol·licitud de perdó**. Pel que fa a la sol·licitud de perdó, les resolucions no indiquen en quin moment ni de quina manera es duu a terme. Atesa la prohibició de contacte restauratiu en els delictes sexuals, sorgeix el dubte de fins a quin punt una petició de perdó formulada en absència de la víctima pot tenir un valor reparador.

A més, es posa de manifest que **no existeix una uniformitat en els criteris utilitzats pels tribunals per valorar l'esforç reparador**. Algunes sentències tenen en compte la **capacitat econòmica i les circumstàncies personals de l'autor**, aplicant l'ARD simplement amb la consignació de quanties molt baixes, mentre que altres adverteixen que aquest criteri no pot ser determinant ja que podria generar situacions de privilegi injustificat en casos d'insolvència. Un altre aspecte rellevant és la **manca de motivació en la meitat de les resolucions judicials que apliquen l'ARD**. Amb tot, sembla que s'apliqui l'ARD de manera automàtica només fent una consignació econòmica abans del judici oral, cosa que desvirtua la naturalesa reparadora de l'atenuant i pot afectar negativament en la funció dissuasiva de la prevenció general negativa del dret penal.

És precís destacar que la meitat de sentències on s'aplica l'ARD són amb conformitat i, d'aquestes, només un 9,5% justifiquen l'aplicació de l'ARD. A més, totes les resolucions en què l'ARD s'aplica exclusivament per una actuació simbòlica són dictades en conformitat. Considerant això, gran part de **les sentències deixen en mans de la víctima, o el seu lletrat, la valoració de la reparació i de si aquesta és suficient com per aplicar l'ARD**.

Pel que fa a l'**apreciació de l'ARD com a molt qualificada**, les sentències citen jurisprudència del TS, segons la qual, aquesta es reserva per a supòsits en què l'esforç reparador es considera especialment rellevant en relació a les **circumstàncies personals de l'acusat**. Això coincideix amb la doctrina, que exposa que l'ARD qualificada s'aplica quan la producció planteja especials dificultats pel processat. Tanmateix, **una gran part de les sentències de les AP que apliquen l'ARD molt qualificada no ho motiven, i no es troba una relació entre la quantia econòmica consignada i el grau de qualificació de l'ARD**.

D'altra banda, cal destacar que, proporcionalment, **en els supòsits de reparació simbòlica, l'ARD molt qualificada s'aplica en més de la meitat dels casos**. Aquest fet suggereix que els tribunals tendeixen a atribuir un major valor a aquest tipus d'actuacions que no pas les de caràcter estrictament econòmic.

En segon lloc, en quant a la **RC**, els resultats mostren una gran variabilitat en les quantitats fixades pels tribunals i en la justificació dels criteris utilitzats. **Més de la meitat de les sentències analitzades no expliquen els fonaments per determinar la quantia** de la indemnització i, aquelles que ho fan, **no fan referència a l'article 53 de la LO 10/2022**, tot i que aquest estableix els danys mínims a indemnitzar en violències sexuals. Això indica que la **normativa vigent encara no s'ha consolidat com a guia** per a la pràctica judicial.

L'anàlisi mostra que el **dany moral és el concepte més utilitzat** en les indemnitzacions, possiblement perquè es considera inherent a l'AS i no requereix d'acreditació. En canvi, **altres tipus de danys, com l'econòmic, la pèrdua d'oportunitats, el dany social o terapèutic, pràcticament no es tenen en consideració**, fet que evidencia una limitació en la restauració de la víctima.

En quant al dany moral, els criteris per valorar-lo són essencialment qualitius i no estan preestablerts, aquests coincideixen en gran part amb els establerts per la doctrina, com la **intensitat del sofriment, la durada o l'afectació a la vida quotidiana, les característiques personals de la víctima i de l'acusat, la indemnització demanada pel MF i per l'acusació particular**, cosa que requereix d'una **gran discrecionalitat judicial** i provoca quanties de RC molt dispars. Aquesta situació coincideix amb el que assenyala la doctrina, que destaca la gran discrecionalitat judicial existent en la quantificació del dany moral. En contrast amb l'estudi de Tamarit (2017, p.146), no s'ha detectat una relació significativa entre la quantia de la RC i factors com la duració de la pena, la relació entre agressor i víctima o l'existència d'acusació particular.

És precís destacar que **es troba que hi ha una relació notable entre si l'AS ha estat grupal o si la víctima es trobava sota els efectes de drogues o alcohol** amb una quantia més elevada de RC, fet que no es menciona a la doctrina treballada. Aquesta correlació podria estar relacionada amb casos mediàtics com el de La Manada de Pamplona (2016) o l'ús de la burundanga per agredir sexualment.

En relació als **danyos físics**, les sentències, en la mateixa línia que la doctrina, indiquen que pot utilitzar-se com a criteri orientatiu el barem **previst a l'annex del Real Decret Legislatiu 8/2004**.

També s'observa que tant en l'ARD com en la RC, **les sentències de conformitat tendeixen a justificar menys els criteris adoptats**, cosa que incideix negativament en la uniformitat en l'aplicació del dret, generant inseguretat jurídica.

Els resultats mostren una relació entre la quantia consignada prèviament al judici oral amb finalitat reparadora i la RC. Això indica que quan la quantitat de l'ARD és elevada, la indemnització fixada per RC també tendeix a ser més alta. Tanmateix, **en comparació amb la RC, la quantia consignada per l'ARD sovint és inferior, fet que suggereix que l'ARD pot actuar més com un incentiu processal per reduir la pena, que com una reparació satisfactòria del dany.**

Finalment, cal assenyalar que aquest estudi es basa en una mostra limitada de sentències en què es sol·licita l'aplicació de l'ARD en casos d'AS greus. Per tant, els resultats obtinguts sobre la RC no es poden generalitzar a tots els casos d'AS greus, donat que aquesta s'ha imposat en un nombre més ampli de sentències no necessàriament vinculades a la discussió sobre l'ARD. No obstant això, l'anàlisi permet identificar patrons clars que poden orientar futurs estudis empírics sobre l'aplicació de la RC en AS greus. En aquesta línia, la manca de correlació trobada entre la RC i la duració de la pena privativa de llibertat ha d'interpretar-se amb cautela, ja que la mostra analitzada està condicionada per la presència de l'ARD, que incideix directament en la determinació de la pena, de manera que en sentències en què aquest atenuant no s'aplica, la relació entre RC i pena podria ser diferent.

8. CONCLUSIONS

Els resultats obtinguts confirmen que l'ARD s'aplica en la immensa majoria de sentències en les que es planteja la seva aplicació (aproximadament el 90%), principalment mitjançant una consignació econòmica. En canvi, les actuacions simbòliques, com el reconeixement dels fets o la petició de perdó, són menys freqüents, però reben una valoració rellevant per part dels tribunals -i de les parts en les sentències de conformitat-, en la mesura que semblen constituir un element clau per apreciar l'ARD com a molt qualificada. Tot i així, no existeixen criteris que determinin la forma ni el moment en què s'ha de materialitzar la petició de perdó.

Pel que fa a la valoració de l'ARD, destaca la manca de motivació judicial en la meitat de les resolucions analitzades, fins i tot quan s'aplica com a molt qualificada. Aquest fet genera inseguretat jurídica, comporta resolucions contradictòries amb la jurisprudència del TS i desvirtua la naturalesa reparadora de l'atenuant, que en molts casos s'aplica de manera quasi automàtica a conseqüència d'una consignació econòmica, evidenciant una aplicació poc homogènia. En les sentències que sí ofereixen motivació, s'identifiquen diversos criteris no uniformes, cosa que confirma l'heterogeneïtat observada.

En referència a la RC, també s'aprecia una manca de justificació i una elevada discrecionalitat judicial en la determinació de la quantia, especialment en relació als danys morals. A diferència dels físics, que es regeixen per les taules per la valoració dels danys i perjudicis causats en accidents de circulació, la resta de perjudicis no tenen referents objectius.

Tot i així, els morals constitueixen el concepte més indemnitzat, mentre que altres tipus de danys tenen una presència residual. En aquelles en què es justifica la RC, els tribunals tenen en compte diversos factors qualitatius, però la manca de pautes uniformes genera indemnitzacions molt dispars.

A més, l'art. 53 de la *LO 10/2022* no s'ha consolidat com a referent en la pràctica judicial, evidenciant una limitació en l'abast real de la reparació que tendeix a concentrar-se en una única dimensió del dany, malgrat l'existència d'una àmplia doctrina que destaca la varietat de perjudicis derivats d'aquest tipus de violència.

A partir dels resultats obtinguts, es proposa reforçar la motivació judicial i promoure l'aplicació efectiva de l'art. 53 de la *LO 10/2022*, amb la finalitat de garantir una reparació més completa que tingui en compte totes les dimensions del dany. Això podria complementar-se amb el desenvolupament de criteris orientadors o barems específics a través d'un reglament que desenvolupi la llei o a l'Estatut de la víctima.. Així mateix, es proposa aprofundir en futures investigacions sobre la relació entre la indemnització fixada i la seva efectiva execució.

En definitiva, tot i els avenços introduïts per la *LO 10/2022*, la reparació dels diferents tipus de danys continua sent limitada, fet que posa de manifest la necessitat de millorar la seva aplicació i d'homogeneïtzar criteris per assegurar una resposta adequada a les víctimes d'agressions sexuals greus.

9. REFERÈNCIES

Barquín, J. (2021). ECLI, Tribunal Supremo e identificación de resoluciones judiciales. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología* (21).
<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=7911320>

Baucells, J. (2023). El tratamiento de los delincuentes económicos en las cárceles catalanas. Una propuesta desde la justicia restaurativa. *Revista de Derecho Penal y Criminología* (29), 13-65.
<https://revistas.uned.es/index.php/RDPC/article/view/34273/27333>

Bernuz, M.J i García, A. (2024). ¿Reparar lo imperdonable? Sobre justicia restaurativa y violencia sexual. *Revista de Victimología* (19), 285-324.

Bustos, M. (2017). La reparación del daño en el Código Penal Español. *Ius Novum*, 57, 7-23.

Cruz, R. (2025). *La víctima en el derecho penal: un enfoque criminológico*. Tirant lo Blanch.

Cuenca, M.J. (2021). La atenuante de reparación en la delincuencia socioeconómica. *Justicia restaurativa y delincuencia socioeconómica* (pp. 199-228). Tirant lo blanch.

De Torres Guajardo, I. (2025). *Las víctimas del proceso por delitos sexuales*. Tirant lo blanch.

Directiva 2012/29/UE del Parlamento Europeo y del Consejo, de 25 de octubre de 2012, por la que se establecen normas mínimas sobre los derechos, el apoyo y la protección de

las víctimas de delitos, y por la que se sustituye la Decisión marco 2001/220/JAI del Consejo, DOUE, 315 (2012). <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=DOUE-L-2012-82192>

Domingo, V. (2019). Prácticas restaurativas en el ámbito penal. *Justicia restaurativa: principios y aplicación práctica* (pp.65-94). Delta Publicaciones.

Domínguez, I. (2023). La reparación del daño a la víctima como elemento de una individualización de la pena: la atenuante del art. 21.5 CP desde una perspectiva restaurativa. *Cuadernos de Política Criminal. Segunda Época, II* (140), 63-103.

García, F.R. (2019). Principios y fundamentos de la justicia restaurativa. *Justicia restaurativa: principios y aplicación práctica* (pp.1-34). Delta Publicaciones.

Guardiola, M.J. (2021). Fundamentos de la justicia restaurativa en la delincuencia socioeconómica. *Justicia restaurativa y delincuencia socioeconómica* (pp. 29-86). Tirant lo blanch.

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal, BOE, 281 (1995). [BOE-A-1995-25444 Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal.](#)

Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, BOE, 313 (2004). <https://boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760>

Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual, BOE, 215 (2022). [BOE-A-2022-14630 Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual.](#)

Lorca, J. (2023). La reparación del daño en mujeres afectadas por prácticas de abuso sexual basado en imágenes en España. *Tendencias Sociales. Revista de Sociología*, 2(10), 131-155. <https://doi.org/10.5944/ts.2023.43124>

Lugo de la Rosa, M.A. (2019). *Manual de derecho penal general*. Universidad Abierta para Adultos.

Maciá Gómez, R. (2010). La dualidad del daño patrimonial y del daño moral. *Revista de responsabilidad civil y seguro*, 36, 21-32.

Ramón Ribas, E. i Faraldo Cabana, P. (2020). “Solo sí es sí”, pero de verdad: Una réplica a Gimbernat. *Estudios Penales y Criminológicos*, 40, 21-42.

Real Decreto Legislativo 8/2004, de 29 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor, BOE, 267 (2004). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-18911&tn=1&p=20250725>

Requejo Conde, C. (2023). Los nuevos tipos cualificados del delito de agresión sexual. *Revista Electrónica de Ciencia Penal y Criminología*, 25, 25-30.

Romero Seseña, P. (2023). El desarrollo de la justicia restaurativa en España y su prohibición en casos de violencia sexual y de género: reflexiones a partir de la LO 10/2022 y la nueva Ley Foral 4/2023 de Navarra. *Revista de Derecho Penal y Criminología*, 30, 305-327.

Rueda Martín, M.A. (2025). La dimensión restaurativa de la circunstancia atenuante de reparación del daño ocasionado a la víctima en la violencia sexual y de género. *Estudios penales y criminológicos*, 45, 1-39. <https://doi.org/10.15304/epc.46.10390>

Ruiz Cabello, Ú. (2021). La reparación civil a la víctima de delitos sexuales: avances y retos. *Vulnerabilidad de las víctimas desde la perspectiva de género: una visión criminológica*, (pp. 177-196). Dykinson.
https://justis.vlex.com/search/*/La+reparaci%C3%B3n+civil+a+la+v%C3%ADctima+de+delitos+sexuales.+avances+y+retos/vid/884236526

Tamarit, J.M. (2017). *La victimización sexual de menores de edad y la respuesta del sistema de justicia penal*. Actualidad Criminológica y Penal.

10. ANNEXOS

Annex 1. Jurisprudència Analitzada

Taula 1.

Identificació de la jurisprudència analitzada.

Núm.	SAP	ECLI
1	SAP Navarra, a 20 de febrer de 2023	ECLI:ES:APNA:2023:102
2	SAP Barcelona, a 22 de febrer de 2023	ECLI:ES:APB:2023:6520
3	SAP Barcelona, a 18 d'abril de 2023	ECLI:ES:APB:2023:15935
4	SAP Ourense, a 25 d'abril de 2023	ECLI:ES:APOU:2023:329
5	SAP Toledo, a 02 de maig de 2023	ECLI:ES:APTO:2023:489
6	SAP Guipúzcoa, a 22 de maig de 2023	ECLI:ES:APSS:2023:57
7	SAP Tarragona, a 20 de juny de 2023	ECLI:ES:APT:2023:1057
8	SAP Barcelona, a 02 d'octubre de 2023	ECLI:ES:APB:2023:13226
9	SAP Las Palmas, a 26 de gener de 2024	ECLI:ES:APGC:2024:1461
10	SAP Lleida, a 29 de gener de 2024	ECLI:ES:APL:2024:261
11	SAP Murcia, a 05 de febrer de 2024	ECLI:ES:APMU:2024:400
12	SAP Granada, a 14 de febrer de 2024	ECLI:ES:APGR:2024:204
13	SAP Barcelona, a 22 de febrer de 2024	ECLI:ES:APB:2024:14
14	SAP Madrid, a 26 de febrer de 2024	ECLI:ES:APM:2024:3006

15	SAP Badajoz, a 04 de març de 2024	ECLI:ES:APBA:2024:353
16	SAP Vizcaya, a 15 de març de 2024	ECLI:ES:APBI:2024:49
17	SAP Balears, a 09 de maig de 2024	ECLI:ES:APIB:2024:1208
18	SAP Madrid, a 24 de maig de 2024	ECLI:ES:APM:2024:6704
19	SAP Madrid, a 28 de juny de 2024	ECLI:ES:APM:2024:10081
20	SAP La Rioja, a 15 de juliol de 2024	ECLI:ES:APLO:2024:438
21	SAP Madrid, a 23 de juliol de 2024	ECLI:ES:APM:2024:11378
22	SAP Salamanca, a 21 d'octubre de 2024	ECLI:ES:APSA:2024:676
23	SAP Vizcaya, a 29 d'octubre de 2024	ECLI:ES:APBI:2024:1543
24	SAP León, a 31 de octubre de 2024	ECLI:ES:APLE:2024:1688
25	SAP Navarra, a 5 de novembre de 2024	ECLI:ES:APNA:2024:1443
26	SAP Murcia, a 11 de novembre de 2024	ECLI:ES:APMU:2024:2961
27	SAP Asturias a 14 de novembre de 2024	ECLI:ES:APO:2024:4061
28	SAP Cuenca, a 21 de novembre de 2024	ECLI:ES:APCU:2024:467
29	SAP Córdoba a 04 de desembre de 2024	ECLI:ES:APCO:2024:1680
30	SAP Barcelona, a 04 de febrer de 2025	ECLI:ES:APB:2025:5399
31	SAP Albacete, a 12 de febrer de 2025	ECLI:ES:APAB:2025:493
32	SAP Pontevedra, a 25 de febrer de 2025	ECLI:ES:APPO:2025:1029
33	SAP Pontevedra, a 29 de abril de 2025	ECLI:ES:APPO:2025:1492
34	SAP Madrid, a 05 de maig de 2025	ECLI:ES:APM:2025:5412
35	SAP Navarra, a 09 de maig de 2025	ECLI:ES:APNA:2025:840

36	SAP A Coruña, a 14 de maig de 2025	ECLI:ES:APC:2025:1427
37	SAP Soria, a 16 de juny de 2025	ECLI:ES:APSO:2025:346
38	SAP Málaga, a 02 de juny de 2025	ECLI:ES:APMA:2025:3479
39	SAP Tarragona, a 18 de setembre de 2025	ECLI:ES:APT:2025:1909
40	SAP Navarra, a 23 de setembre de 2025	ECLI:ES:APNA:2025:1741
41	SAP Barcelona, a 16 d'octubre de 2025	ECLI:ES:APB:2025:9281
42	SAP Madrid, a 23 d'octubre de 2025	ECLI:ES:APM:2025:13650
43	SAP Valladolid, a 25 de novembre de 2025	ECLI:ES:APVA:2025:1476
44	SAP Madrid, a 25 de novembre de 2025	ECLI:ES:APM:2025:16163
45	SAP Navarra, a 15 de desembre de 2025	ECLI:ES:APNA:2025:2177

Elaboració pròpia a partir de l'anàlisi jurisprudencial.

Annex 2. Taules de Dades i Cites Jurisprudencials

El següent enllaç dona accés a les Taules de Dades i Cites Jurisprudencials (99 pàgines), d'elaboració pròpia:

https://drive.google.com/file/d/19N0pHpLAksRMMFI_ft22WXBOgJSzOw4R/view?usp=sharing

Annex 3. Full de Càlcul de l'Anàlisi Jurisprudencial

El següent enllaç dona accés al full de càlcul d'Excel que conté les dades analitzades en aquest treball, d'elaboració pròpia:

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1kuF8HoPCLd0FpDqcmEEu2jaDrcsr5S5X/edit?usp=sharing&oid=110774838838485328058&rtpof=true&sd=true>

